

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta patenttilaiksi

Patenttilakia koskeva esitysluonnos on tiivis ja ymmärrettävä kokonaisuus, jossa on tunnistettu esityksen keskeiset vaikutukset. Esityksen vaikutusarvioita olisi kuitenkin hyvä tarkentaa joiltakin osin.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Jatkovalmistelussa tulisi arvioida tarkemmin Patentti- ja rekisterihallitukselle lain toimeenpanosta aiheutuvia vaikutuksia. Aiheutuuko uuden lain toimeenpanosta viraston toiminnan kannalta merkityksellisiä kustannuksia tai esimerkiksi tietojärjestelmiin liittyviä muutostarpeita?
- ii) Esityksessä olisi hyvä kuvata tarkemmin, miten merkittäviä prosessin eri vaiheissa syntyvät säästöt ovat kokonaiskustannusten kannalta.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi patenttilaki, joka korvaisi voimassa olevan patenttilain (550/1967). Patenttilaki olisi edelleen erityislaki, joka sisältää patenttioikeuteen liittyvät perussäännökset. Patenttilaissa säädettäisiin muun muassa patentin antaman yksinoikeuden sisällöstä ja rajoituksista, patentoitavuuden edellytyksistä, patenttihakemuksesta ja hakemusmenettelystä, patentin myöntämisestä ja väitemenettelystä, patentin loukkauksesta johtuvista seuraamuksista ja patentin mitätöinnistä tuomioistuimessa.

Patenttilaissa säädettäisiin lisäksi kansainvälisen patenttihakemuksen tekemisestä ja kansallisen vaiheen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa, Suomea koskevan kansainvälisen hakemuksen oikeusvaikutuksesta, eurooppapatenttihakemuksen oikeusvaikutuksesta Suomessa, sekä niistä toimista, jotka patentinhaltijan on suoritettava, jotta perinteisellä eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa.

Esityksen tavoitteena on modernisoida ja selkeyttää monilta osin vanhentunut voimassa oleva patenttilaki. Lain rakennetta ja käsitteitä uudistettaisiin vastaamaan paremmin nykyajan tarpeita ja eurooppalaista patenttisääntelyä.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen perusteella saa käsityksen esityksen tavoitteista, keskeisestä sisällöstä ja tarpeesta lainmuutokselle. **Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä**, että esitysluonnos on tiivis kokonaisuus lakiehdotuksen laajuudesta huolimatta. Lisäksi esityksen taustatyö vaikuttaa perusteelliselta.

Esitysluonnoksen mukaan nykyinen patenttilaki tuli voimaan vuonna 1968 ja siihen on tehty lukuisia osittaisuudistuksia. Useat osittaisuudistukset ovat omalta osaltaan johtaneet siihen, että laki on rakenteeltaan epäselvä ja jossain määrin vaikeasti lähestyttävä. Esitysluonnoksessa todetaan vallitsevan oikeustilan olevan kohtuullisen toimiva, vaikka nykyinen patenttilaki onkin teknisesti vanhentunut. Laki ei ole myöskään täysin linjassa hallinnon yleislakien kanssa ja nykyinen patenttiasetus sisältää säännöksiä, jotka perustuslain mukaan kuuluvat lain tasolle.

Esitysluonnoksessa on tuotu esille, että ehdotettujen muutosten katsotaan parantavan patenttilainsäädännön kokonaisuuden hahmottamista ja helpottavan lainsoveltamista. Esitysluonnoksen perusteella jää käsitys, että ehdotetut muutokset ovat kuitenkin suhteellisen vähäisiä ja nykyinen oikeustila katsotaan toimivaksi. **Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä**, että patenttilain uudistamisessa on päädytty nimenomaan kokonaisuudistukseen, jonka vaikutuksia on myös arvioitu esityksessä.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esityksessä on kuvattu suhteellisen laajasti lausuntopalautetta ja sitä, miten esitysluonnosta on muokattu sen perusteella. Vaihtoehtoisten sääntelyratkaisujen käsittely on myös kytketty lausuntopalautteeseen.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että neuvostolle toimitettu esitysluonnos on joiltakin osin keskeneräinen¹, mikä on vaikuttanut neuvoston mahdollisuuksiin tarkastella vaikutusarviointien kokonaisuutta.

¹ Arviointineuvostolle toimitetusta esitysluonnoksesta puuttuu muun muassa säännöskohtaiset perustelut kahden pykälän osalta sekä hallituksen esityksen luvut voimaantulo, toimeenpano ja seuranta sekä suhde muihin esityksiin, ja luonnos ehdotetun lain nojalla annettavasta valtioneuvoston asetuksesta.

2.2 Huomioita vaikutusarvioinneista

Arviointineuvosto katsoo, että esityksessä on tuotu esille patenttien, ja immateriaalioikeuksien yleisestikin, yhteiskunnallinen merkitys ja vaikutus innovaatiokannusteisiin. Esitysluonnoksessa on todettu, että ehdotetuilla muutoksilla on vain vähäisiä vaikutuksia nykyiseen oikeustilaan. Esityksessä on kuitenkin tunnistettu, että ehdotuksen keskeiset vaikutukset kohdistuvat etenkin patentinhakijoihin ja viranomaisiin.

Esitysluonnoksessa on kuvattu sääntelyn keventämisen ja yksinkertaistamisen vaikutuksia patentinhakijoille. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa on annettu määrällisiä arvioita hakijalle syntyvistä säästöistä. Esitysluonnoksessa jää kuitenkin jossain määrin epäselväksi, miten merkittäviä syntyvät säästöt ovat patentointimenettelyn kokonaiskustannusten kannalta.

Esitysluonnoksen mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen on käytävä läpi ja uudistettava kaikki patentointiprosessiin liittyvät lomakkeet, oppaat, viraston kotisivut ja sähköiset järjestelmät. Ohjeet ja lomakkeet on lisäksi käännettävä ruotsiksi ja englanniksi. Esitysluonnoksessa on arvioitu, että edellä mainittuihin muutoksiin tulee varata aikaa vähintään kuusi kuukautta ennen uuden lain voimaantuloa.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä ei ole annettu kustannusarviota näistä muutoksista. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi selvittää, aiheutuuko muutoksista viraston toiminnan kannalta merkittäviä kustannuksia, kuten tietojärjestelmiin liittyviä muutostarpeita. Lisäksi olisi hyvä arvioida riskiä siitä, että patenttiasioiden käsittely viivästyy lainmuutosten toimeenpanon johdosta.

Esitysluonnoksen mukaan valitusasioiden ja riita-asioiden tuomioistuinkäsittely markkinaoikeudessa voi parhaimmillaan nopeutua ja ennakoitavuus parantua, mikä vähentää tuomioistuimen työmäärää yksittäisessä oikeudenkäynnissä. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä voisi kuvata sitä, mitä mittaluokkaa vaikutukset prosessien kestoon ja tuomioistuimen työmäärään olisivat parhaimmillaan.

Esitysluonnoksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä käsittelevässä jaksossa on kuvattu esityksen vaikutuksia kielellisiin oikeuksiin, omaisuudensuojaan ja henkilötietojen suojaan, jotka ovat perustuslaissa turvattuja oikeuksia. **Arviointineuvosto muistuttaa**, että hallituksen esitysten laatimisohteiden mukaan esityksen arvioidut vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen käsitellään esityksen jaksossa 4.2 (Esityksen pääasialliset vaikutukset). Säätämisjärjestystä koskevilla perusteluilla ei voida korvata niitä.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu patenttilakia koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta (hankenumero: TEM051:00/2022), jonka työ- ja elinkeinoministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 16.10.2025. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 4. marraskuuta 2025

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Kaisa Tiusanen

Kehittämisen neuvos, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.